

YARGITAY KARARLARI

Yargıtay 3. Hukuk Dairesinden:

ESAS NO : 2022/3659

KARAR NO : 2022/5276

**T Ü R K M İ L L E T İ A D I N A
Y A R G I T A Y İ L A M I**

İNCELENEN KARARIN

MAHKEMESİ : İSTANBUL ANADOLU 2. TÜKETİCİ MAHKEMESİ

TARİHİ : 18/06/2021

NUMARASI : 2021/428-2021/1114

DAVACI : AVRASYA TÜNELİ İŞL. İNŞ. YAT. A.Ş.
VEK. AV. YAKUP ÖNDER MERCANGÖZ

DAVALI : MUSTAFA KADIOĞLU

Tarafra arasındaki itirazın iptali davasının mahkemece yapılan yargılaması sonucunda, davanın kabulüne yönelik olarak verilen hükmün, Adalet Bakanlığınca kanun yararına bozulması istenilmekle; dosya içerisindeki bütün kağıtlar okunup gereği düşünöldü:

Y A R G I T A Y K A R A R I

Davacı, Avrasya Tünelinin işletme hakkına sahip olduğunu, geçişlerin 6001 Sayılı Karayolları Genel Müdürlüğünün Hizmetleri Hakkında Kanununun 30/5 maddesi kapsamında ücretlendirildiğini, davalının 03/02/2017 - 17/03/2019 tarihleri arasında ücret ödemeksizin, Avrasya Tüneli'nden ihalli geçişler yaptığını, ihalli geçişlerden doğan alacağın tahsili için yapılan takibe davalının haksız olarak itiraz ettiğini ileri sürerek; vaki itirazın iptaline, lehine icra tazminatına karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı, davaya cevap vermemiştir.

Mahkemece; davalıya ait aracın ücret ödemeksizin geçiş yaptığı ve bu ücretin 15 günlük süre içinde ödenmediğinin sabit olduğu gerekçesiyle, davanın kabulüne karar verilmiştir.

Adalet Bakanlığının 11/03/2022 tarihli yazısında; dava dilekçesi ile tensip zaptının davalı asile 03/06/2021 tarihinde tebliğ edildiği, davalı tarafa tanınan cevap süresi içerisinde vekili Avukat Turgay Özcan'ın 10/06/2021 tarihinde mahkemeye hitaben sunduğu aynı tarihli dilekçesi ile cevap verme süresinin uzatılmasını talep ettiği, ancak mahkeme hakimi tarafından talebin değerlendirilmediği, mahkemenin her talebi bir kararla karşılaması ve sonucunu ilgililere bildirmesinin adil yargılama hakkının temel kurallarından olduğu, Mahkemece cevap süresinin uzatılmasını isteyen davalı tarafın talebi hakkında olumlu ya da olumsuz karar verilmemesinin, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 127 inci maddesinin son cümlesindeki "Ek cevap süresi talebi hakkında verilen karar taraflara derhal bildirilir" şeklindeki emredici düzenlemeye aykırı olup; davalının davaya cevap verme, vaki ve delillerini bildirme hakkının, kısacası savunma hakkının kısıtlanması anlamına geldiği, mahkemece Anayasa'nın 36 ncı maddesi ile güvence altına alınan adil yargılanma hakkı ve 6100 Hukuk Muhakemeleri Kanununun 27 nci maddesinde düzenlenen hukuki dinlenilme hakkı ihlal edilerek, yazılı şekilde karar verilmesinin usul ve yasaya aykırı bulunduğu ileri sürölerek; hükmün, kanun yararına bozulması talep edilmiştir.

Savunma hakkı; Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alındığı gibi, HMK'nın 27. maddesi hükmüne göre de, davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahip olup, başka bir anlatımla, taraflara dosya içerisindeki bilgi ve belgelere karşı savunma hakkını kullanma olanağı verilmeden hüküm kurulması mümkün değildir. Aksi halde savunma hakkı kısıtlanmış olup, bu husus kamu düzenine ilişkindir.

Somut olayda; dava dilekçesi davalıya tebliğ edilmekle, davalı tarafça HMK'nın 127/1. maddesinden yararlanılarak cevap dilekçesi sunmak üzere süre talep edildiği ve mahkemece süre uzatım konusunda olumlu olumsuz herhangi bir karar verilmeksizin ve dolayısıyla davalının davaya vereceği cevap beklenmeksizin karar verilmesi, HMK'nın 27. maddesinde düzenlenen hukuki dinlenilme hakkına aykırılık teşkil etmektedir. Emredici yasa hükümlerine aykırı şekilde davalının savunma hakkının kısıtlanması usul ve kanuna aykırı olup, Adalet Bakanlığının yerinde görülen kanun yararına temyiz talebinin kabulü gerekir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle Adalet Bakanlığının yerinde görülen kanun yararına temyiz talebinin kabulü ile HMK'nın 363 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca kararın sonuca etkili olmamak üzere **KANUN YARARINA BOZULMASINA**, aynı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca gereği yapılmak üzere bozma kararının bir örneğinin ve dava dosyasının **Adalet Bakanlığına** gönderilmesine, 31/05/2022 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinden:

**TÜRK MİLLETİ ADINA
YARGITAY İLAMI**

ESAS NO : 2022/5341

KARAR NO : 2022/6987

MAHKEMESİ : Amasya İş Mahkemesi
TARİHİ : 06.10.2021
NUMARASI : 2020/327-2021/596
DAVACI : ALAATTİN UZALDI ADINA VEKİLİ
AVUKAT NURVERDİ ALTUN
DAVALI : ALBAMAR MERMER MADENCİLİK TİC. LTD. ŞTİ. ADINA
VEKİLİ AVUKAT MESUT HIZARCIOĞLU
DAVA TÜRÜ : İTİRAZIN İPTALİ

Taraflar arasında, İlk Derece Mahkemesinde görülen itirazın iptali davasında davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesince kesin olarak verilen kararın kanun yararına temyizden incelenmesi Adalet Bakanlığı tarafından istenilmiş olmakla; dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; davacının davalı Şirkette 10.12.2013 - 04.09.2014 tarihleri arasında aylık 1.500,00 TL ücret karşılığında kısmi zamanlı iş güvenliği uzmanı olarak çalıştığını, ödenmesi gereken 5.650,00 TL tutarındaki işçilik ücretini alamaması üzerine davalı Şirket hakkında ilamsız icra takibi başlattığını, davalı Şirketin haksız şekilde takibe itiraz ettiğini, davacının alacaklarının ödenmediği hususunun dilekçeye ekli belgelerden, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) kayıtları ile icra dosyasındaki iş sözleşmesinden anlaşılacağını iddia ederek itirazının iptaline karar verilerek borçlunun takip konusu alacağın % 20'sinden az olmamak üzere tazminata mahkum edilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; davacının 10.12.2013-04.09.2014 tarihleri arasında müvekkili Şirket nezdinde kısmi zamanlı iş güvenliği uzmanı olarak çalışmasından kaynaklı ücret alacağı bulunmadığını, davacının dava konusu ettiği tarihlerde davalı Şirkete ait işyerlerinde iş güvenliği hizmeti vermediğini, çalışmadığı hâlde ücret talep etmesinin haksız olduğunu savunarak davanın reddine karar verilmesini, davacının %20 oranından aşağı olmamak kaydıyla icra inkâr tazminatına mahkum edilmesini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile;

"...
Davaya ve icra takibine konu uyumsuzluk davacının 5.650,00-TL işçilik alacağını davalıdan alamaması iddiasına ilişkindir.
Yapılan yargılama neticesinde davacının SGK hizmet dökümü getirilmiş, hizmet dökümünde davaya konu tarihlerde farklı işverenler nezdinde de sigortalı olarak kayıtlı olduğu

anlaşmıştır. Davacının sigortalı olarak davalı işyerinde çalışmasının görüldüğü tarihler nazara alınarak ücret alacağı hesaplanmış, ücretin ödendiğinin ispat yükü üzerinde olan davalı tarafın ödemeye yönelik belge ve kayıt sunmamış olması gözetilerek davacının net 1.518-TL ücret alacağı olduğu kanaatine varılarak takibin bu tutar üzerinden devamı yönünden aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuş, alacağın varlığı yargılamayı gerektirmesi ve takibin kısmen devamına karar verilmesi nedeniyle icra inkar tazminatı talebinin reddine karar verilmiştir." gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne dair hüküm kurulmuştur.

IV. KANUN YARARINA TEMYİZ

A. Kanun Yararına Temyiz Yoluna Başvuran

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararının kanun yararına temyizen incelenmesi Adalet Bakanlığı tarafından istenilmiştir.

B. Temyiz Sebepleri

Adalet Bakanlığınca, davacının dava dilekçesinde davalı Şirkette 10.12.2013- 04.09.2014 tarihleri arasında aylık 1.500,00 TL ücret karşılığında kısmi zamanlı iş güvenliği uzmanı olarak çalıştığını iddia ettiği, bahse konu dilekçesinin ekinde ibraz ettiği 06.01.2014 tarihli İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu Protokolünde işveren olarak davalının iş güvenliği uzmanı olarak da davacının yer aldığı, davalı tarafın bu protokole herhangi bir itirazda bulunmadığı, Mahkemece dinlenen davalı ve davacı tanıklarının beyanlarında ise davacının davalı Şirkette 5-6 ay çalıştığını belirtildiği, tanzim edilen bilirkişi raporunda davacının iddiası göz ardı edilerek salt SGK kaydı baz alınarak hesaplama yapıldığı, bu doğrultuda bilirkişice 18.07.2014-31.08.2014 tarihleri arasında davacının 43 günlük çalışma süresinin karşılığında toplam 2.123,34 TL alacağı olduğu yönünde kanaat bildirildiği, Mahkemece tanzim edilen bilirkişi raporu hükme esas alınarak yazılı şekilde karar verildiği, ancak davacının dava dilekçesinin ekinde sunmuş olduğu protokolün tarihi ile gerek davacı gerek davalı tanıklarının beyanlarının, davacının iddia ettiği gibi davalı Şirketteki çalışma tarihleri ile uyumlu olduğunun açık olduğu, Mahkemece davacının iddiasında yer alan çalışma tarihleri baz alınarak tanzim ettirilecek karar verilmesi gerekirken, SGK kayıtları baz alınarak hazırlanan bilirkişi raporu doğrultusunda karar verilmesinin usul ve kanuna aykırı olduğu gerekçesiyle kararın kararın kanun yararına temyizen incelenmesi talep edilmiştir.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Kanun yararına temyiz istemine konu uyuşmazlık, delillerin usulünce toplanıp toplanmadığı bu bağlamda davacının hukuki dinlenilme hakkının ihlal edilip edilmediğine ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

1. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 363 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca ilk derece mahkemelerinin kesin olarak verdikleri kararlar ile istinaf incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlarına karşı, yürürlükteki hukuka aykırı bulunduğu ileri sürülerek Adalet Bakanlığı tarafından kanun yararına temyiz yoluna başvurulur.

2. Temyiz talebi Yargıtayca yerinde görüldüğü takdirde, 6100 sayılı Kanun'un 363 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca karar kanun yararına bozulur ve bu bozma, kararın hukuki sonuçlarını ortadan kaldırmaz.

3. Kanun yararına temyiz incelemesinin kapsamı Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 08.03.2022 tarihli ve 2022/2159 Esas, 2022/2945 Karar sayılı kararında şu şekilde açıklanmıştır:

"...

Maddenin gerekçesinde de, karar verilirken yürürlükteki hukukun yanlış uygulanmasının her an için söz konusu olabileceği, kanun yararına temyiz, yanlışlık tespit edilip daha sonra benzer işlemlerden kaçınmak için kabul edilen bir sistem olduğu, Yargıtay'ın yaptığı incelemede uygulamanın yanlış olduğu sonucuna ulaşırsa, kararı kanun yararına bozacağı ifade edilmiştir.

Temyiz kanun yolu ise olağan kanun yollarından birisidir. Temyiz sebepleri, 6100 sayılı Kanunun 371 inci maddesinde sayılmıştır. Bunlar; hukukun veya taraflar arasındaki sözleşmenin yanlış uygulanmış olması; dava şartlarına aykırılık bulunması; taraflardan birinin davasını ispat için dayandığı delillerin kanuni bir sebep olmaksızın kabul edilmemesi ve karara etki eden yargılama hatası veya eksiklikler bulunmasıdır. Temyiz kanun yolunda, hüküm mahkemesinin kararı sadece hukuka uygunluk bakımından inceleme konusu yapılır. Madde gerekçesinde bu husus "Temyiz incelemesini, istinaf incelemesinden ayıran temel özellik, temyiz incelemesinin usul hukuku veya maddî hukuk yönünden incelemeyi gerektirmesi, maddî vakıaların denetimi ile delil değerlendirmesine girmemesidir. Maddede bu hukukî denetimin hangi sebeplerle yapılacağı açıklığa kavuşturulmuştur. Bugüne kadar istinaf yolunun olmamasından dolayı zaman zaman Yargıtay maddî vakıalara ve delil değerlendirmesine de girmek zorunda kalabilmekteydi, istinafla birlikte artık bu ihtiyaç ortadan kalkmış ve Yargıtay tamamen bir hukukî denetim ve içtihat mercii olmuştur."

Belirtilen bu yasal düzenlemeler ve 6100 sayılı Kanun döneminde "temyiz yolu" ile ilgili özellikler dikkate alındığında, kanun yararına temyiz ile temyiz yolu arasında bir ayırım yapılması gerekmektedir. Kanun yararına temyiz başvurusunda, başvuru konusu kararın sadece "yürürlükteki hukuka aykırı olup olmadığı" denetlenir. Bu denetim ise, temyiz incelemesinin aksine, kanun yararına temyizde görece sınırlı bir inceleme yapılmasını gerektirir. Kanun yararına temyize ilişkin madde gerekçesinde de belirtildiği gibi, yürürlükteki hukukun yanlış uygulanması söz konusu olduğunda kararın kanun yararına bozulması gerekir.

"..."

3.6100 sayılı Kanun'un 27. maddesinde yer alan "*Hukuki Dinlenilme Hakkı*" gereğince davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahip olup, bu hakkın yargılama ile ilgili olarak bilgi sahibi olunmasını, açıklama ve ispat hakkını, mahkemenin, açıklamaları dikkate alarak değerlendirmesini ve kararların somut ve açık olarak gerçekleştirilmesini içermektedir.

4. Aynı Kanun'un "*Somutlaştırma yükü ve delillerin gösterilmesi*" başlıklı 194 üncü maddesi hükmü şöyledir:

"(1) Taraflar, dayandıkları vakıaları, ispata elverişli şekilde somutlaştırmalıdır.

(2) Tarafların, dayandıkları delilleri ve hangi delilin hangi vakıanın ispatı için gösterildiğini açıkça belirtmeleri zorunludur."

5. Kanun'un 189 uncu maddesinde tarafların, kanunda belirtilen süre ve usule uygun olarak ispat hakkına sahip olduğu vurgulanmış; 187 inci maddesinde delillerin Kanun'da belirtilen hâller dışında, davaya bakan mahkeme huzurunda, mümkün olduğu kadar birlikte ve aynı duruşmada inceleneceği hüküm altına alınmıştır. Kanun, kanuni istisnalar dışında hâkimin delilleri serbestçe değerlendireceğini öngörmektedir (m.198).

3. Değerlendirme

1. Kanun yararına temyiz başvurusunda Mahkemece davacının çalışma süresinin hatalı olarak belirlendiği ve dosya kapsamındaki bir kısım deliller dikkate alınmadan SGK kayıtlarına göre sonuca gidilmesinin hatalı olduğu ile sürülmüştür.

2. Gerçekten de davacı dava dilekçesinde SGK kayıtlarına, tanık anlatımlarına, iş sözleşmesine ve dilekçesi ekinde sunulan yazılı kayıtlara dayanarak 10.12.2013- 04.09.2014 tarihleri arasındaki çalışma süresine isabet eden alacaklarının ödenmediğini iddia etmiş, Mahkemece SGK hizmet döküm cetvelinde mevcut çalışma dönemi üzerinden hesaplanan alacaklar hüküm altına alınmıştır.

3. Öncelikle belirtmek gerekir ki kanun yararına temyizi düzenleyen maddenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi hükmün amacı karar verilirken yürürlükteki hukukun yanlış uygulanması hâlinde, yanlışlık tespit edilip daha sonra benzer işlemlerden kaçınmaktır. Bu sebeple kanun yararına temyiz başvurusunda, başvuru konusu kararın sadece “yürürlükteki hukuka aykırı olup olmadığı” denetlenir. Bu denetim ise, temyiz incelemesinin aksine, kanun yararına temyizde görece sınırlı bir inceleme yapılmasını gerektirir. Bu açıklamalara göre, Mahkemece iddia, savunma ve dosya kapsamındaki deliller çerçevesinde serbestçe değerlendirme yapıp gerekçesi de belirtilmek suretiyle belli bir delile üstünlük tanınarak çalışma süresinin belirlenmesi kanun yararına temyiz kapsamında inceleme konusu yapılamaz (9. HD, 08.03.2022 T., 2022/2159 E., 2022/2945 K.).

4. Diğer taraftan taraflarca sunulan bir delillin toplanmaması veya o delil konusunda herhangi bir değerlendirilmemiş yahut hangi gerekçe ile hangi delile üstünlük tanındığının açıklanmamış olması tarafların hukuki dinlenilme hakkının ihlali mahiyetindedir. Bu hâlde yürürlükteki hukuka aykırılığın varlığı kabul edilmelidir.

5. Somut olay bu ilke ve esaslara göre değerlendirilecek olursa davacı dava dilekçesinde bir kısım delillerini bildirmiş, bir kısmını da dilekçesi ekinde sunmuştur. Bunlar arasında davacı tarafından sunulan internet ortamından alınmış Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı personel görevlendirme formu bulunmakta olup bu formda davacının çalışma süresi 30.12.2013-04.09.2014 olarak gösterilmektedir. Aynı şekilde davacının sunduğu 06.01.2014 tarihli İş Sağlığı ve Güvenliği Protokolünde davacının iş sağlığı güvenliği uzmanı olduğu ifade edilmektedir. Davacı iş sözleşmesine delil olarak dayanmış ise de iş sözleşmesinin dosyada bulunmadığı tespit edilmiştir. Davacının iş güvenliği uzmanı olarak çalıştığı taraflar arasında uyumsuzluk konusu olmayıp çalışma süresi uyumsuzluk konusudur. Davacı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının internet sayfası üzerinden temin ettiği görevlendirme formunu sunarak bu kayıtlara delil olarak dayandığına göre Mahkemece bu kayıtlar ilgili Bakanlıktan temin edilmeden çalışma süresinin belirlenmesi yerinde olmamıştır.

6. Mahkeme kararının gerekçesinde davacının hizmet döküm cetvelinde davaya konu tarihlerde farklı işverenler nezdinde de sigortalı olarak kayıtlı olduğu belirtilerek SGK hizmet döküm cetvelinde görünen çalışma süresinin hükme esas alındığı belirtilmiştir. Delillerin değerlendirilmesi hâkime ait ise de tarafların hukuki dinlenilme hakkı, mahkemenin, açıklamaları dikkate alarak değerlendirmesini ve kararların somut ve açık olarak gerekçelendirilmesini de içeren bir haktır. Somut olayda Mahkemece çalışma süresinin ispatına yönelik olarak sunulan deliller bir arada değerlendirilerek bu delillerden hangisine, hangi hukuki gerekçe ile üstünlük tanındığının gerekçede açıklanmamış oluşu hukuki dinlenilme hakkının ihlali niteliğindedir.

7. Kanun yararına temyiz isteminin yukarıda açıklanan gerekçelerle kabulüne karar verilerek kararın kanun yararına bozulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

V. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Adalet Bakanlığının 6100 sayılı Kanun'un 363 üncü maddesinin birinci fıkrasına dayalı kanun yararına temyiz isteminin kabulü ile kararın sonuca etkili olmamak üzere **KANUN YARARINA BOZULMASINA,**

Kararın bir örneğinin ve dava dosyasının Adalet Bakanlığına gönderilmesine,

02.06.2022 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

TÜRK MİLLETİ ADINA
YARGITAY İLAMI

ESAS NO : 2022/4658

KARAR NO : 2022/6605

İNCELENEN KARARIN

MAHKEMESİ : İstanbul 2. İcra Hukuk Mahkemesi

TARİHİ : 08/04/2021

NUMARASI : 2020/420-2021/349

DAVACILAR : Hakan Dalgıç, Dalgıç Danışmanlık İnşaat Turizm Oto Kiralama San. Ve Tic. Ltd. Şti.

DAVALILAR : Gökkuşluğu Seyahat Acentası Turizm İnşaat San. Ve Tic. Ltd. Şti.,
Lobın Uluslararası Danışmanlık Hizmetleri A.Ş.

Yukarıda tarih ve numarası yazılı kararın kanun yararına temyizden Adalet Bakanlığı tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi Gamze Demir tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüldüğü düşünüldü:

Dava, üçüncü kişinin İİK'nın 96. vd. maddelerine dayalı istihkak iddiasına ilişkindir. Mahkemece, dava konusu haczin borçluya ödeme emrinin tebliğ edildiği adresten farklı bir adreste yapılmış olduğu, borçlunun haciz mahallinde hazır olmadığı, hacizler sırasında adrestin borçluya ait olduğuna dair herhangi bir evrak bulunmadığı, mülkiyet karinesinin davacı 3. kişi lehine olduğu, karinenin aksinin kuvvetli delille ispatlanamadığı gerekçesi ile davanın kabulüne karar verilmiş, davalı alacaklı tarafından Adalet Bakanlığı'na yönelttiği dilekçe ile kanun yararına temyiz yoluna başvurulmuştur.

Hemen belirtmek gerekir ki, İstihkak davaları İİK'nın 97/11. maddesi uyarınca genel hükümlere göre basit yargılama usulüne tabidir. 6100 sayılı HMK'nın 322. maddesinin birinci bendinde; "Bu Kanun ve diğer kanunlarda basit yargılama usulü hakkında hüküm bulunmayan hâllerde, yazılı yargılama usulüne ilişkin hükümler uygulanır." düzenlemesine yer verilmiştir.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile usul hukukumuzda ilk derece yargılamasının beş temel aşamadan oluşması öngörülmüştür. Bunlar sırası ile; dilekçelerin karşılıklı verilmesi, ön inceleme, tahkikat, sözlü yargılama ve hükümdür. HMK'nın "ön incelemenin kapsamı" başlıklı 137. maddesinde "Dilekçelerin karşılıklı verilmesinden sonra ön inceleme yapılacağı, 138. maddesi dikkate alınarak öncelikle dava şartları ve ilk itirazlar hakkında dosya üzerinden karar verileceği, gerektiği takdirde bu konuda karar verilmeden önce, tarafların ön inceleme duruşmasında dinlenebileceği, ön inceleme duruşmasında tarafların iddia ve savunmaları çerçevesinde uyuşmazlık konularını tam olarak belirleyebileceği, hazırlık işlemleri ile tarafların delillerini sunmaları ve delillerin toplanması için gereken işlemleri yapacağı, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği davalarda onları sulhe veya arabuluculuğa teşvik edeceği ve bu hususların tutanağa geçirileceği belirtilmiştir. Ön inceleme duruşmasında dava şartları ve ilk itirazlar ile sınırlı olmak üzere tanık dinleme, belge inceleme, bilirkişi görüşü alma, keşif yapma ve yemin teklif etme gibi işlemler yapılabilir, ancak tahkikata yönelik işlemler yapılamaz. Ön inceleme tamamlanmadan ve gerekli kararlar alınmadan tahkikata geçilemez ve tahkikat için duruşma günü verilemez (md. 137/2, md 320/3).

Basit yargılama usulünde ise yazılı yargılama usulünden farklı olarak ön inceleme ve tahkikat işlemleri basitleştirilmiştir. HMK'nun 320/1. maddesinde "Mahkemenin mümkün olan hallerde tarafları duruşmaya davet etmeden dosya üzerinden karar vereceği" belirtilmişse de bunun ancak ön inceleme aşamasında ve "mümkün olan hallerde" olduğu belirtilmek suretiyle

yasasının uygulama alanı dar bir çerçeve ile belirlenmiştir. Eğer, dosya üzerinden karar verilmesi mümkünse (örneğin, geçici hukuki korumalarda), taraflar duruşmaya çağrılmadan sadece dilekçe ve delilleri dikkate alınarak karar verilebilir(m. 320/1). Dosya üzerinden karar verilemiyorsa, bu durumda mahkeme ön inceleme yapar. Burada da, mahkeme dava şartları ve ilk itirazların varlığını inceleyerek, hak düşürücü süreler ve zamaşımı süreleri hakkında tarafları dinler. Bundan sonra hakim, tarafların iddia ve savunmaları çerçevesinde, anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususları tek tek tespit ederek, tarafları sulhe ve arabuluculuğa teşvik eder. Tarafların sulh olup olmadıkları; sulh olmamışlarsa anlaşamadıkları hususların nelerden ibaret olduğu tutanağa yazılır ve tutanak hazır bulunanlarca imzalanır. Tahkikat bu tutanağa göre yürütülür (m. 320/2). Tahkikat tamamlandıktan sonra, yazılı yargılama usulünde olduğu gibi ayrıca sözlü yargılama için ayrı bir kesit öngörülmemiştir; bunun için ayrıca süre verilmez. Hakim tahkikatın tamamlandığı duruşmada, tarafların son beyanlarını alır ve yargılamanın sona erdiğini belirterek hükmünü tefhim eder (m. 321/1). Bununla birlikte HMK'nun 27.maddesinde belirtildiği üzere davanın taraflarının, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakları mevcut olup, bu hak çerçevesinde tarafların açıklama ve ispat hakkını kullanabilmeleri gerekmektedir. Şu halde, dava şartları ve ilk itirazlar, sulhe ve arabuluculuğa teşvik gibi konular ön inceleme safhasında mutlaka tutanağa geçirilip ön inceleme aşamasının icrası ve dairemizin uygulamasına göre duruşma açılması gerekir ki Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 03/04.2013 tarihli 2012/18-1355 Esas, 2013/413 Karar sayılı kararı ve sonraki kararlarında istikrar kazanmış ilkesi ön incelemenin duruşmalı yapılması yönündedir.

Öte yandan, 6100 sayılı HMK 241/1 bendinde; "Mahkeme, gösterilen tanıklardan bir kısmının tanıklığı ile ispat edilmek istenen husus hakkında yeter derecede bilgi edindiği takdirde, geri kalanların dinlenilmemesine karar verebilir ." şeklinde düzenleme yer almıştır.

Somut olayda, Mahkemece tensip tutanağı ile taraflara delillerini bildirmesi için süre verilmesine karar verilmiş, taraflar tanık deliline dayanmasına rağmen, tanık isim ve adreslerini bildirmesi ve bildirilen tanıkların 6100 sayılı HMK'nun 234. maddesi ve devamı maddeleri uyarınca dinlenilmesi gerekirken, 8.4.2021 tarihli 1.celse de, "Davalı vekilinin tanık dinletme talebinin reddine karar verildi açık duruşmaya devam olundu." şeklinde ara karar ile davalı tarafın tanık dinletme talebi herhangi bir gerekçe belirtmeden reddedilmiş ve anılan celse de davanın kabulüne karar verilmesi hatalı olmuştur.

Yukarıda açıklanan düzenlemeler ve içtihatlar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; tarafların hak arama özgürlüğü kapsamında iddia, savunma, usulüne uygun şekilde bilgilendirilme ve açıklama yapma hakkı ihlal edilerek ön inceleme duruşması ve ön incelemeye ilişkin uyumsuzluk tespiti yapılmadan, deliller toplanmaksızın ayrıca dinletilmek istenen tanıklar dinlenmeksizin karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olduğundan hükmün bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Adalet Bakanlığı'nın kanun yararına başvurduğu temyiz talebinin kabulü ile Mahkeme kararının yukarıda açıklanan nedenlerle 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 363/2. maddesi gereğince kanun yararına **BOZULMASINA**, aynı fıkra uyarınca bozmanın hükmün hukuki sonuçlarını kaldırmayacağına, bozma kararının bir örneğinin Resmi Gazetede yayınlanması için Adalet Bakanlığına **TEVDİİNE**, 01/06/2022 gününde oybirliğiyle karar verildi.